

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

1

לפני כב' השופט ד"ר מנחם פינקלשטיין
כב' השופט פרופ' עופר גרוסקופף
כב' השופטת ורדה פלאוט

המעורר עותמאן יגמור (אסיר)
ע"י ב"כ עו"ד אילון אורון

נגד

המשיב מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ניר שניידרמן

2

3

פסק דין

4

5

6

השופט פרופ' עופר גרוסקופף

7

8

כללי

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה ברמלה (כב' השופטת רחל טאובר) מיום 1.7.2009 (ת"ד 35376-07) שבו הורשע המערער, על פי הודאתו, בעבירות של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, (2 עבירות) (עבירה על פי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א – 1961 (להלן: "הפקודה"), ובנהיגה בקלות ראש או ברשלנות תוך גרימת תאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש (עבירה לפי סעיף 62(2) ביחד עם סעיף 38(3) לפקודה), ונגזרו עליו העונשים המפורטים להלן:

14

15

א. 48 חודשי מאסר בפועל.

16

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, שלא יעבור עבירה של נהיגה ללא רשיון נהיגה, נהיגה בזמן פסילה, גרם מוות ברשלנות וגרימת חבלה של ממש.

17

18

ג. קנס בסך 10,000 ₪ או 100 ימי מאסר תמורתו.

19

ד. פסילת רשיון נהיגה לתקופה של 20 שנה שתימנה מיום 12.8.2007.

20

21

הערעור מופנה כנגד חומרת עונשי המאסר בפועל ופסילת רשיון הנהיגה.

22

23

24

25

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

תאונת הדרכים

1. תאונת הדרכים לה אחראי המערער היא תאונה קשה מאד, ותוצאותיה מרעידות את נימי הלב. בתאונה זו נהרגו שני בני משפחת סולימני: אב המשפחה, משה (הומיון) סולימני ז"ל, שהיה בן 46 במותו, ובתו, שני סולימני ז"ל, שהייתה רק בת 4 במותה. כן נפצעו בתאונה שני בני המשפחה האחרים שהיו ברכב הנפגע: אם המשפחה, אירית סולימני, נפצעה באורח קשה, והבן הצעיר, עידן סולימני, נפצע באורח קל יחסית.
2. תאונת הדרכים התרחשה ביום 11.8.2007 בסביבות השעה 17:20 בכביש מס' 1 לכיוון ירושלים, בסמוך ליציאה לכביש 443. וכך ארעה התאונה: משפחת סולימני נסעה במכונית המשפחתית מסוג מיצובישי (להלן: "**הרכב הנפגע**") לכיוון ירושלים, בכביש מס' 1. המערער, שהינו נהג משאית מקצועי מזה כ- 30 שנה, נסע מאחוריה, במשאית וולוו (להלן: "**המשאית**"). בסמוך ליציאה לכביש 443 האט הרכב הנפגע את מהירותו, והמשאית, אשר נהגה לא הבחין בכך, התנגשה בעוצמה רבה בחלק האחורי של הרכב הנפגע, מחצה אותו, וגררה אותו למרחק של כ- 125 מטרים. משה סולימני ז"ל, אשר נהג ברכב הנפגע, ובתו שני ז"ל שישבה מאחוריו, נהרגו במקום. אירית סולימני, שישבה לצד הנהג, ובנה עידן, שישב מאחוריה, נפצעו ופוננו לבית חולים. פציעתה של גב' אירית סולימני הייתה כאמור קשה, והצריכה טיפולים רפואיים ממושכים.

ההתדיינות בבית המשפט לתעבורה

3. בשלב הראשון של הדיון המשפטי סירב המערער ליטול על עצמו אחריות לתאונה. להגנתו טען כי התאונה ארעה מחמת עזירה פתאומית ("**ברקס**"), של נהג הרכב הנפגע, וכי לא היה באפשרותו לעשות דבר כדי למנוע את התאונה. בעקבות זאת נשמעה פרשת התביעה וההגנה במשך מספר ישיבות. רק בתום שמיעת הראיות בתיק, לאחר הגשת סיכומי התביעה ובטרם הגשת סיכומי ההגנה, הודיע ב"כ המערער כי מרשו מודה באחריות לגרימת התאונה, על פי העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.
4. לאחר הודאתו של המערער, נשמעו הטיעונים לעונש, וניתן גזר הדין שעליו הוגש ערעור זה. בית המשפט קמא דחה את טענתו של הסנגור כי יש לייחס לנהג הרכב הנפגע רשלנות תורמת, ופסק כי "האחראי הבלעדי לתאונה הוא המערער". טעמיו לקביעה זו היו שלפי דו"ח הבוחן המשטרתי ועדותו, המערער לא בלם את המשאית, לא במהלך הפגיעה ולא במשך הגרירה של הרכב הנפגע, וכי אילו עשה כן הייתה התאונה נמנעת. עוד קבע בית המשפט כי "כל התיאוריה של סטיית המיצובישי מכביש 1 לכביש 443 בפתאומיות ונסיעתה ברברס אחורנית אין לה כל בסיס". לפיכך מצא בית המשפט קמא כי המערער, אשר "לא היה מרוכז בנהיגה עובר לתאונה" ואף דיבר בפלאפון בסמוך למועד התאונה,

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

הוא לבדו האחראי לתאונה. לאור קביעה זו, ובשים לב למספר ההרשעות הרב שנצברו לחובת המערער ב-30 שנות עבודתו כנהג משאית (190 הרשעות), קבע בית המשפט לתעבורה כי ראוי להחמיר בעונשו של המערער, והטיל עליו את העונשים שצוינו לעיל, ובראשם מאסר בפועל לתקופה של 4 שנים.

טיעוני הצדדים

5. ערעור המערער על חומרת עונש המאסר בפועל שהושת עליו התבסס על חמישה טיעונים מרכזיים:

א. **חריגה מהעונש המקסימאלי הקבוע בחוק** - עונש המאסר שהוטל על המערער (60 חודשים שמהם 48 בפועל), חורג מזה שקבוע בצד העבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, העומד על 3 שנים בלבד. לכאורה, הדבר מוסבר בכך שהמערער הועמד לדין על שתי עבירות גרם מוות ברשלנות, וכן על עבירה של גרימת תאונה שבה נחבל אדם. אולם, הסנגור המלומד הטעים כי אין זה מקובל לחרוג מהרף של שלוש שנים, כשמדובר בתאונת דרכים אחת שגרמה למספר נפגעים. לעניין זה התבסס ב"כ המערער על פסק דינו של אב בית הדין, כב' השופט ד"ר מנחם פינקלשטיין, בע"פ 8250-02-08 **סובינסקי נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 29.12.08) (להלן: "**עניין סובינסקי**"), שבו נקבע כי למרות שמבחינה תיאורטית ניתן להרשיע אדם במספר עבירות של גרם מוות ברשלנות בגין נהיגה רשלנית, ולצבור בעקבות זאת מספר עונשי מאסר לתקופה העולה על שלוש שנים, הרי שבהעדר "נסיבות יוצאות דופן" אין זה ראוי לעשות כן. בהקשר זה נבקש להבהיר כי אין לפנינו ערעור על ההרשעה, ומכאן שטענת הסנגור איננה מתייחסת לריבוי העבירות בהן הורשע המערער, אלא רק לצבירת עונשי המאסר שהוטלו עליו (ליחס בין השניים ראו סעיף 27 לפסק הדין בעניין **סובינסקי**).

ב. **הפליה** - לטענת הסנגור עונשו של המערער חמור באופן קיצוני מהעונש שהוטל על ידי אותה שופטת בעניין דומה (ת.ד. 30432/05 **מדינת ישראל נ' איוב אבו צעלוק** (לא פורסם, 4.6.2008). להלן: "**עניין אבו צעלוק**"). לאור זאת נטען כי המערער הופלה לרעה, וקמה לו טענה של הגנה מן הצדק.

ג. **אשם תורם** - בעניין זה חזר הסנגור על טענת המערער בבית המשפט קמא כי נהג הרכב הנפגע אשם באופן חלקי בגרימת התאונה, מאחר שבלם באופן פתאומי את הרכב בכביש בינעירוני.

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

ד. **חריגה מרף הענישה המקובל** – לדעת הסנגור המלומד חורג העונש שהוטל על המערער בצורה קיצונית מרף הענישה המקובל בגין מקרים דומים. לעניין זה התבסס ב"כ המערער במיוחד על העונש שהוטל בע"פ 71933/06 **קלגסבלד נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 3.8.2007) (להלן: "**עניין קלגסבלד**"), שגם בו דובר בנהיגה רשלנית שגבתה את חייהם של שני אנשים. לשיטתו מאחר ובעניין **קלגסבלד** נגזרו על הנאשם 13 חודשי מאסר בפועל, הרי שלא הייתה הצדקה להחמיר עם המערער בעניינו מעבר לכך.

ה. **חוסר התחשבות בנסיבותיו האישיות של המערער** - המערער הוא מפרנס של משפחה ברוכת ילדים (9 ילדים המתגוררים בביתו), כאשר אחד מהם הוא נכה, אשר המערער מטפל בו ודואג לצרכיו. נסיבות אלה צריכות היו להביא, לדעת ב"כ המערער, להביא להקלה משמעותית בעונשו, עד כדי ביטול עונש המאסר כליל.

6. בכל הנוגע לעונש פסילת הרשיון הסכים ב"כ המערער שיש מקום לעונש פסילה משמעותי, אולם ביקש להעמיד את תקופת הפסילה של רשיון הרכב על שבע עד עשר שנים, תוך הסכמה כי רשיון הנהיגה **ברכב כבד** יישלל לצמיתות.

7. התובע סמך ידו בטיעונו לפניו על ממצאי בית המשפט קמא בשאלת אחריותו הבלעדית של המערער לתאונה, והדגיש כי המערער, שהינו נהג מקצועי האמור לצפות כמעט כל תרחיש אפשרי, התרשל בכך שלא שמר מרחק מתאים בנסיבות העניין, ולא היה ערני דיו למתרחש בכביש (וזאת במיוחד בשים לב לכך שלא נמצאה כל ראיה לכך שניסה לבלום את המשאית עובר לפגיעה). כן הדגיש התובע את תוצאותיה הטרגיות של תאונת הדרכים, ואת המספר הרב של עבירות תעבורה הרשום לחובת המערער. לאור כל זאת סבור התובע כי העונש, למרות חומרתו, הינו מאוזן, ומבטא עמדה ראויה כלפי עבריין תנועה סדרתי, אשר גרם ברשלנותו להרס משפחה שלמה. לעניין סמכות בית המשפט להטיל יותר מ- 3 שנות מאסר, סבר התובע כי מתקיים בעניינו החריג שנקבע בעניין **סובינסקי**, שכן העובדה שהמערער כלל לא בלם את רכבו מקנה למעשיו חומרה מיוחדת. זאת ועוד, מאחר שהמערער הורשע גם בעבירה של נהיגה רשלנית, שבה נחבל אדם, סבור התובע כי אין הסף של 3 שנים מהווה מגבלה לעונש שניתן להטיל על המערער.

דיון

אדון בטענות הערעור כסדרן.

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

8. **טענת חריגה מהעונש המקסימאלי הקבוע בחוק** – אני סבור כי בעניין זה הצדק עם המערער. הלכת **סובינסקי**, לפיה, ככלל, אין זה ראוי להטיל על מי שגרם ברשלנותו למותם של מספר בני אדם בתאונת דרכים אחת יותר מהעונש המקסימאלי הקבוע בחוק בגין עבירת גרם מוות ברשלנות (קרי, שלוש שנות מאסר), מקובלת גם עלי. לא זו אף זו, אם כך ראוי לנהוג ביחס לתאונה שבה נהרגו מספר בני אדם, הרי שהדעת נותנת שאין זה ראוי לחרוג מהכלל רק בשל כך שמדובר בענייננו בשילוב של הרשעות בגין גרם מוות ברשלנות וגרם חבלה חמורה ברשלנות. אם תאמר אחרת תתקבל תוצאה אבסורדית, לפיה נהג שגרם למותם של שלושה אנשים חשוף לעונש פחות מזה שגרם למות שניים ולפציעת האחר. לפיכך, ובשים לב לכך שהלכת **סובינסקי** אינה מבוססת על טענה של העדר סמכות, אלא על מדיניות ענישה ראויה, אני סבור שהיא מצדיקה הגבלת עונש המאסר גם במקרים כמו זה בו עסקינן.

התובע בטיעוניו לא כפר בצדקתה של הלכת **סובינסקי**, אלא ביקש לטעון כי המקרה הנוכחי נמנה על המקרים יוצאי הדופן, שבהם ראוי לחרוג מהכלל. לכך קשה לי להסכים. אכן, תוצאותיה של תאונת הדרכים הינן מזעזעות, אולם לא מדובר במקרה חמור משמעותית מזה שניידון בעניין **סובינסקי** עצמו. באותו עניין גבתה תאונת הדרכים חיים של **שלושה** קורבנות, ולחובת המערער נרשמה גם העובדה שהורשע בנהיגה בשכרות לפי סעיף 62(3) יחד עם סעיף 64ב(2) לפקודת התעבורה, בגין הימצאות תוצרי סם קנביס בגופו בבדיקה שנערכה לו לאחר התאונה (אם כי נקבע בערעור שלא הוכח כי נהג בעת התאונה תחת השפעת סם). בשים לב לנסיבות אלה, אם בעניין **סובינסקי** לא נקבע שיש לראותו כחריג, אינני סבור שיש לעשות כן בענייננו. העובדות שהמערער בענייננו לא הספיק כלל לבלוס, שלחובתו הרשעות בעבירות תעבורה רבות, ושהוא נהג ברכב שרמת הסיכון ממנו לרכבים אחרים גבוהה, אינן מצדיקות הגדרת האישום נגדו כבעל נסיבות יוצאות דופן המצדיקות סטייה מהלכת **סובינסקי**. ודוק, כפי שיובהר בהמשך הדברים, השיקולים הללו מהווים בעיני שיקולים לחומרה, המצדיקים פסיקה הקרובה לרף העונש המקסימאלי של שלוש שנים. יחד עם זאת, אינני סבור שניתן למצוא בעובדות המקרה שבפנינו את אותן "נסיבות יוצאות דופן" המצדיקות קביעת תקדים, שלמיטב ידיעתי, ולמיטב ידיעת ב"כ הצדדים, לא נקבע עד כה בשום מקרה קודם שבו הורשע אדם בגרימת מוות בנהיגה רשלנית (להבדיל מהרשעה בעבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 בגין תאונת דרכים).

9. **טענת הפליה** – ב"כ המערער העלה טענה זו בלהט רב במסגרת הודעת הערעור, אולם בטיעון בעל פה נסוג ממנה באופן חלקי בעצת ההרכב, וטוב שעשה כן. אינני סבור שלטענה זו יש כל בסיס עובדתי, ומשום כך אף לא התבקשה תשובת המדינה ביחס אליה. כל המעיין בעובדות עניין **אבו צעלוק** מתרשם על נקלה כי מצב הדברים שם היה שונה תכלית שינוי

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

מענייננו. באותו מקרה ביצע הנהג של הרכב הנפגע (אויב אבו צעלוק) פניית פרסה במקום אסור, ובעקבות זאת נקבע כי הוא האחראי העיקרי לתאונה. הנהג הפוגע (עובד חי) הורשע על סמך עסקת טיעון בעבירות של אי שמירת מרחק ונהיגה רשלנית, אך לא בעבירה של גרם מוות בנהיגה רשלנית (עתירה כנגד עסקת טיעון זו נדחתה בבג"צ 6350/06 **אויב אבו צעלוק נ' פרקליטות מחוז מרכז** (לא פורסם, 17.8.2006)). לעומת זאת, בענייננו הודה המערער בעבירה של גרם מוות בנהיגה רשלנית, ויש לראות ברשלנותו את גורם המרכזי לתאונה. לא זו אף זו, הנהג ברכב הנפגע לא ביצע כל עבירת תנועה שגרמה לתאונה, וממילא לא ניתן לראות בו את הגורם האחראי לה, וכמי שמעשיו מנתקים את הקשר הסיבתי לרשלנות המערער. קיצורו של דבר, אין, ולא היה כל מקום, להעלאת טענת ההפליה, ויש לדחות אותה מכל וכל.

10. **טענת אשם תורם** – תאונת הדרכים ארעה בסמוך ליציאה מכביש 1 לכביש 443 לכיוון ירושלים. למען הדיוק, היא התרחשה מטרים ספורים אחרי המקום בו מוצבים עמודי ההפרדה ומתחיל שטח ההפרדה המגודר במעקה בין כביש 1 לפניה לכביש 443. משפחת סולימני הייתה בדרכה לירושלים, ולמרות שלרוב העדיפו בני המשפחה מסיבות ביטחוניות לנסוע דרך כביש 1, באותו אחר צהריים טרגי, היה בדעתם לנסוע דרך כביש 443 דווקא, שהוא הדרך המהירה יותר להגיע למחוז חפצם (בעדותה במשטרה ציינה האם, גברת אירית סולימני, כי "**הפעם התכוונו לנסוע לכביש מודיעין כי יצאנו מאוחר ורצינו להגיע כמה שיותר מוקדם**"). בעדותה במשפט ציינה כי "**נכון שאני זוכרת שהתכוונו לנסוע דרך כביש מודיעין**" ע' 44 בפרוטקול, שורה 8-9). שילוב דברים זה הביא את הסנגור להעלות בפני בית המשפט קמא, כמו גם בפנינו, את ההשערה כי התאונה התרחשה בשל כך שנהג הרכב הנפגע החמיץ את הפניה לכביש 443, ועל כן החליט לעצור את הרכב בצד הדרך, ולנסוע אחורנית בשטח השוליים. טענה זו נדחתה על ידי בית המשפט קמא, ובצדק, שכן אין כל ראיות שהצדיקו לייחס לנהג הרכב הנפגע כוונה לבצע עבירת תנועה חמורה מהסוג לו טוען ב"כ המערער. מהעדויות והראיות שנאספו עולה כי הרכב הנפגע לא נסע לאחור, ולא עצר בצד הדרך, אלא רק האט את מהירות נסיעתו. במצב דברים זה האפשרות שיש נהגים עבריינים שהיו מעלים על דעתם לעצור ולנסוע אחורנית, איננה יכולה לשמש בסיס להשערה מרחיקת לכת זו כי כך התכוון לעשות גם המנוח. יפים לעניין זה דבריה של השופטת אילה פרוקצ'יה בע"פ 6295/05 וקנין נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 5.1.2007), פסקה 48:

"הדרישה כי הספק יהיה ספק סביר ולא ספק כלשהו היא המציבה באורח ראוי את האיזון הנדרש בין ההגנה על חירותו של האדם מפני הרשעה פלילית שלא נמצא לה די ביסוס בראיות, לבין החובה להגן על בטחון החברה מפני עבריינים הפוגעים בשלום הציבור. כשם שלצורך הרשעה נדרשת תשתית ראיתית מפלילה מוצקה, כך לשם

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

זיכוי נדרש ספק בעל ממשות, שסבירותו עומדת במבחן המציאות,
ואין הוא אך ספקולציה חסרת עיגון בהיגיון ובהוויות החיים. ואכן,
על הספק הסביר להיות רציני, הגיוני, ובעל אחיזה מעשית במציאות.
לא כל השערה או אפשרות רחוקה יקימו ספק שיש בו כדי להצדיק
פטור מאחריות. נדרשת סבירות לקיומו של ספק, המשליכה על
משמעותו, רצינותו, ומשקלו".

מסקנה סבירה שניתן להסיק מצירוף הדברים המתואר לעיל, ואף זאת רק כאחת
האפשרויות, היא כי הסיבה לכך שנהג הרכב הנפגע האט את מהירותו הייתה שהבחין
באיחור בפניה לכביש 443, ובלם באופן אינסטינקטיבי, כדי להיווכח אם היה צריך לפנות
בפנייה זו או כדי לנסות ולבצע את הפנייה ברגע האחרון (וזאת מבלי לייחס לו כוונה לבצע
עבירת תנועה כדי להשיג יעד זה). האטה מסוג זה היא תגובה אפשרית טבעית בנסיבות
אלה, ויש בה כדי להבהיר את מסקנת בוחן התנועה המשטרתית, לפיה **"אין ספק שהרכב
הפרטי האט במהירותו, בלם בלימה רגילה, בלי נעילת גלגלים"**, בלימה אשר **"במצטבר
לעניין של אי שמירת מרחק וכנראה גם אי הבחנה ברגע הראשון של ההאטה מצד המערער
שהמרחק מצטמק, זה מה שהוביל לתאונה"** (ע' 20 לפרוטוקול, שורות 10-12). השאלה
הנשאלת לפיכך היא, האם ניתן לראות בהאטה כזו בכביש מהיר, אשר איננה מלווה בכוונה
לבצע עבירת תנועה, משום אשם תורם של נהג הרכב הנפגע.

עיון בפסיקה מורה כי בנסיבות חריגות יכיר בית המשפט באחריות מופחתת של נהג
המואשם בגרם מוות ברשלנות, וזאת כאשר לא ניתן היה שיצפה את התנהגות הנהג שבו
פגע. ראו למשל ע"פ 4828-02-09 **חאסקיה נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 27.5.2009), (להלן:
"עניין חאסקיה"), שם הקל בית המשפט בעונשו של נהג שנסע במהירות מופרזת, סטה ופגע
ברכב אחר, וכתוצאה מכך נהרגה נהגת הרכב האחר. בית המשפט קמא גזר על המערער
במקרה זה 15 חודשי מאסר. הטענה המרכזית בערעור, שאף הובילה להפחתת העונש,
הייתה לאחריות מופחתת, כיוון שלתאונה תרמה נהגת הרכב שנפגע אשר סטתה ממסלולה.
בעניין **חאסקיה** מציין כב' השופט ד"ר אחיקם סטולר:

**"ער אני להלכה לפיה התנהגות רשלנית מצד גורם שלישי אינה
שוללת לכשעצמה קשר סיבתי משפטי בין המעשה או המחדל לבין
התוצאה הפוגעת (ר' רע"פ 6655/04 איתי מנקר נ' מ"י (לא פורסם,
6.9.04). השאלה שיש לבחון היא האם אדם מן היישוב היה צריך
לצפות מראש אותה התנהגות רשלנית במקרים חריגים כאשר
התנהגות הצד השלישי היא מרחיקת לכת, עד כדי [ש]לא ניתן**

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

לצפותה, יכול והפוגע ישוחרר מאחריות (ראו ע"פ 737/81 ג'אבר נ'
מ"י, פ"ד לו(1)604).

בנסיבות אותו עניין קבע בית המשפט כי:

"בשל המהירות המופרזת בה נהג המערער, אין במעשיה או מחדליה
של הנהגת כדי לשחרר את המערער מאחריות אך יש בכך כדי
להשליך, במידת מה, על שיעור אחריותו, באופן שהביאני לשקול את
העונש שהוטל עליו" (עמ' 18 לפסק-הדין).

כך שבעניין **חאסקיה** שימשו הנסיבות המיוחדות רכיב חשוב באיזון שיקולי העונש לקולא.

בנוסף, ישנם מצבים שבהם הטיל בית המשפט אחריות משפטית על הנהג שנפגע בשל האטה
קיצונית במהירות נסיעתו בכביש מהיר. כך, למשל, בע"פ (ת"א) 70581/03 **מדינת ישראל נ'
לביא** (לא פורסם, 9.9.2004) הורשעה הנהגת הנפגעת בגרימת מוות בנהיגה רשלנית ובנהיגה
רשלנית, בשל כך שסטתה באופן חד ממסלול נסיעתה בכביש המהיר (כביש החוף), והאטה
מאד את מהירות נסיעתה (עד ל- 30 קמ"ש), כדי לעלות באיחור על נתיב נסיעה למחלף. כבי
השופט זאב המר ציין באותו עניין כי:

"בלימה או האטה פתאומית של מהירות הנסיעה בכביש מהיר, שלא
בשל אירוע הנכפה על נהג, מסיבות שאינן תלויות בו ואינן בשליטתו,
מהווה רשלנות. ורשלנות זו גרמה לתאונה (גם אם מצטרפת לכך אולי
רשלנותו של נהג המשאית...) (פיסקה 14 לפסק הדין).

נסיבות התאונה בענייננו אינן תומכות בממצא שלפיו התנהגות נהג הרכב הנפגע הייתה
קיצונית ובלתי ניתנת לצפייה, ובוודאי שלא בקביעה שהוא אשם ברשלנות תורמת בגרימת
התאונה. אכן, נראה כי הרכב הנפגע האט ממהירותו (המשאית הייתה מוגבלת מהירות, ועל
כן לא יכלה כלל לנסוע במהירות העולה על 90 קמ"ש), אולם אין לפנינו כל ראיה כי האטת
המהירות הייתה קיצונית, ובודק התנועה המשטרתי שלל את האפשרות שלוותה בסטייה מן
המסלול. בנסיבות אלה, אני סבור כי קביעתה של השופטת קמא שאין לייחס לנהג הרכב
הנפגע רשלנות תורמת צריכה לעמוד על כנה. חובתו של המערער הייתה לשמור מרחק,
ולנהוג בערנות כמתחייב מתנאי הדרך המהירה, באופן שיאפשר לו להגיב גם על שינוי
מהירות מסוג זה. יחד עם זאת, במסגרת שיקולי הענישה יש מקום לתת משקל מסוים גם

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

לכך שאין לשלול את האפשרות שהרכב הנפגע האט באופן פתאומי את מהירות נסיעתו, באופן שהיווה גורם משני לתאונה. התחשבות זו היא כנסיבה מקלה, אותה יש לשקול כנגד הנסיבות המחמירות שיימנו בהמשך הדברים.

11. **טענת חריגה מרף הענישה המקובל** – העונש שהוטל על המערער הוא חריג בחומרתו. על כך אין חולק. השאלה הנשאלת היא האם הוא חורג מרף הענישה המקובל בגין עבירות מסוג זה. לעיל עמדתי על כך שאין לשיטתי הצדקה במקרה זה להטיל על המערער עונש מאסר בפועל המבטא ענישה במצטבר בגין מספר עבירות של גרם מוות או חבלה ברשלנות (ראו סעיף 8 לעיל). מכאן שהרף העליון של עונש המאסר בפועל שראוי לשקול עומד על שלוש שנות מאסר. ברם, ב"כ המערער טוען כי עונשו של המערער צריך להיות נמוך בהרבה מרף מקסימאלי זה, וזאת לאור רף הענישה המקובל בעבירות של גרם מוות ברשלנות, העומד לשיטתו על שנה אחת מאסר בפועל. טענה זו אינה מקובלת עלי. רשלנותו של המערער נמצאת בדרגת חומרה גבוהה של עבירות הרשלנות הקטלנית. לפיכך, ראוי לראות ברף הענישה המקסימאלי שנקבע בחוק (שלוש שנות מאסר) את נקודת המוצא לגזירת עונשו של הנאשם, וזאת בשונה ממקרי גרם מוות ברשלנות אחרים הנמצאים, למרות התוצאה הקשה, בדרגת חומרה פחותה.

שלושה שיקולים מצטברים מצדיקים לראות את העניין שבפנינו כמצוי ברף גבוה של הענישה בגין עבירות גרם מוות בנהיגה רשלנית:

א. ריבוי נפגעים כתוצאה ממעשה הרשלנות

תאונת הדרכים לה גרם המערער גדעה באיבם חייהם של שני בני משפחה. אבי המשפחה, משה סולימני ז"ל ושני ז"ל, בתו הקטנה, שנקטפה בדמי ימיה. אם לא די בכך, הרי שהתאונה גרמה לחבלות לשני בני המשפחה הנוותרים שהיו ברכב, והצריכה טיפול רפואי ושיקומי ארוך ביחס לאם המשפחה, אירית סולימני. בסופו של יום הפורענות, התאונה הביאה לכך שחרב עולמה של המשפחה.

בסעיף 8 לעיל צויין כי ריבוי נפגעים בתאונה איננו מצדיק, ככלל, הטלת עונש מאסר בפועל החורג מהעונש המקסימאלי שקבע המחוקק בגין המעשה. עם זאת, ברור שלריבוי נפגעים יש לתת משמעות ענישתית מחמירה. הריסון בו אנו נוקטים ביחס לאפשרות לבטא החמרה זו באמצעות צבירת עונשי מאסר מצדיק לתת לה ביטוי במיקום מעשה העבירה בקצה העליון של רף הענישה, סמוך לעונש המקסימום שנקצב בחוק. עולה מכך כי במקרה בו עסקינו, כאשר רשלנות המערער גבתה את חייהם של שני אנשים, וגרמה לפציעתם של שני קורבנות נוספים, נקודת המוצא לדיון בעונש צריכה להיות העונש הסטטוטורי של שלוש שנות מאסר.

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

ב. העבר התעבורתי של המערער

אין ספק כי לנאשם גיליון של הרשעות עמוס למכביר, וכי אין מדובר אך בעבירות "טכניות" גרידא, כפי שניסה בא-כוחו של המערער לטעון. עיון ברקע התעבורתי ה"עשיר" של המערער, מלמד כי מבין 190 העבירות שביצע המערער במשך 30 השנים האחרונות, כרבע (כ- 45) הן עבירות תנועה חמורות, היוצרות סיכון של ממש לבטיחות המשתמשים האחרים בכביש. עבירות אלה כוללות נהיגה במהירות מופרזת, אי ציות לרמזור אדום, ביצוע פניית פרסה שלא כחוק, חצית קו הפרדה לבן, נסיעה בכבישים ובנתיבים שאינם מיועדים למשאית ועוד. לאור הצטברותן של עבירות חמורות אלה במשך השנים אין לי אלא להסיק כי התנהלותו של המערער בכביש מאופיינת בזלזול כלפי חוקי התנועה.

זאת ועוד, הצירוף בין עברו הבעייתי של המערער בתחום התנהלותו בכביש, לבין נסיבות התאונה ותוצאותיה החמורות יוצר חשש לא מבוטל כי גם במקרה דנן נהג המערער באותה דרך נהיגה עבריינית שאפיינה את התנהלותו בעבר. מהראיות שהובאו בפני בית משפט קמא עולה כי המערער לא היה מרוכז בנהיגה עובר לתאונה. כך למשל הוא דיבר ארוכות בפלאפון (ככל הנראה בדיבורית) סמוך למועד התאונה (הזעקת האמבולנס הייתה ב- 17: 26. המערער עשה שימוש בפלאפון בשעה 17: 03 למשך 7: 17 דקות, ב- 17: 10: 58 וב- 17: 10: 59 חייג פעמים (ניסיון), וב- 17: 15: 35 שוחח משך 0: 56 דק'). כמו כן לא ניתן להבין מדוע לא בלם כלל, למרות שהצהיר בהודאתו במשטרה כי הבחין באורות הבלמים של הרכב הנפגע. הסבר מתבקש הוא שדעתו הייתה מוסחת, ועל כן לא שם כלל לב שהרכב הנפגע מאט את מהירותו לפני שדרס אותו. לא בכדי קבעה איפוא השופטת המלומדת בבית המשפט קמא כי: **"בשמיעת העדויות בתיק התקבל הרושם שהנאשם חשב על דברים אחרים (למעט נהיגה) ושלא שם לב לנעשה בכביש, היינו, עצם עיניים ולא היה ער למתרחש סביבו"** (ע' 95 לפרוטוקול).

על חשיבות החינוך לנהיגה זהירה ואחראית באמצעות ענישה מחמירה דומה שאין צורך להרחיב. אסתפק בחזרה על דברים שכתב הנשיא מאיר שמגר ברע"פ 4484/92 רפאל נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(5) 176, 183 :

"נהיגה בדרך איננה אקט חד-פעמי, ואם נדע לשרש תופעות של התנהגות רשלנית ואף מזלזלת ואי אכפתית גם כאשר הן לא גרמו לתאונות, ובוודאי כאשר הן גרמו לתאונות, יהיה בהתנהגות, שהנהג יהא חייב לאמץ לעצמו בשל החשש מפני ענישה יעילה, כדי ליצור את הרקע להפחתת הסיכונים. נהיגה זהירה יותר חייבת להיות אקט

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

מופנם, שאותו מאמץ לעצמו הנהג מתוך רצון שלא להיקלע לנסיבות
בהן יישלל רישיונו או הוא יישלח למאסר בשל התנהגות בלתי
מתחשבת באחרים המשתמשים בכביש."

עברו התעבורתי של המערער והחשדות העולות לאורו ביחס לגורמי התאונה,
מהוות נסיבות מחמירות, המחזקות את המסקנה לפיה גבול העונש הסטטורי צריך
להיות נקודת המוצא לגזירת העונש בעניינו. בע"פ (מחוזי ת"א) 70632/02 **זקרי נ'**
מדינת ישראל (לא פורסם, ניתן ב- 24.4.2003) (להלן: "**עניין זקרי**"), הותרה
ערכאת הערעור על כנה ענישה בת שנתיים מאסר בפועל, לרבות פסילת רשיון ל- 18
שנה על רקע עבר תעבורתי חמור שהתבטא ב- 12 עבירות לנהג בעל ותק של שנתיים
בלבד. באותו עניין דובר בתאונה בגבתה את חייה של צעירה בת 17, וגרמה לפציעה
חמורה של בחור צעיר שהיה ברכבו של הנאשם. עברו התעבורתי של הנאשם בעניין
זקרי מכביד אפוא לא פחות מזה של הנאשם בעניינו, אך תוצאות התאונה בה
עסקינן הן, למרבה הצער, חמורות יותר.

ג. חומרת הסיכון למשתמשים בדרך והעדר סיכון עצמי

שיקול שלישי המצדיק החמרה בענישת המערער, הוא שבהיותו נהג משאית
מקצועי הוא חושף את ציבור המשתמשים בכביש לרמת סיכון גבוהה במיוחד,
מבלי שהוא עצמו נחשף לסיכון מקביל. אבהיר עניין זה, על שני היבטיו.

נהג מקצועי מרבה להשתמש בכביש, ועל כן יש לצפות ממנו כי יקפיד הקפדה יתרה
על שמירת כללי הזהירות והבטיחות. אם כך ביחס לנהג רכב רגיל, קל וחומר ביחס
לנהג משאית, אשר פוטנציאל הסיכון הנובע ממנה ליתר המשתמשים בדרך רב
במיוחד - ועובדות עניינו יוכיחו: פגיעתה של המשאית ברכב המשפחתי שנסע
לפניה במהירות של 90 קמ"ש הביאה למחיצתו לבלי הכר של הרכב הנפגע, ולאובדן
חייהם המידי של שניים מנוסעיו. השוו לעניין זה ע"פ 783/07 **עתאבה נ' מדינת**
ישראל (לא פורסם, 23.9.2007); ע"פ (מחוזי חי') 2494/07 **מדינת ישראל נ' שאקיר**
(לא פורסם, 27.12.2007).

אולם זהו רק צידו האחד של המטבע. צידה השני הוא בכך שהסיכון אליו חשוף נהג
משאית במקרה של תאונה נמוך יחסית, ומשום כך אין לו התמריץ הטבעי לנקוט
באמצעי זהירות שימנעו תאונת דרכים. במילים אחרות, בעוד שמסתה ועוצמתה
של המשאית מהווה איום מוגבר על יתר המשתמשים בכביש, מבחינת נהג
המשאית, המסה והעוצמה הינם גורם המשרה ביטחון משום החשש המופחת

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

לפגיעה קשה. מטעם זה החשיבות של הרתעה באמצעות הדין היא גבוהה במיוחד ביחס לנהגים ברכבים כבדים.

הצירוף שבין שני אלה: רמת סיכון גבוהה למשתמשים אחרים בדרך, מחד גיסא, וסיכון עצמי נמוך, מאידך גיסא, מחייב לראות בחומרה יחסית את רשלנותם של נהגים מקצועיים של רכבים כבדים.

השילוב שבין שלושת השיקולים המחמירים שנמנו לעיל – תאונת דרכים רבת נפגעים, שנגרמה על ידי נהג מקצועי של רכב כבד, אשר העבר התעבורתי שלו מכביד מאוד – מבהיר מדוע ראוי לקבוע את הסף המקסימאלי שמותר החוק, שלוש שנות מאסר, כנקודת המוצא לקביעת העונש בענייננו. מטבע הדברים, מקרים בהם אחד או יותר מהיסודות המחמירים הללו אינו מתקיים הצדיקו קביעת נקודת מוצא מקלה יותר, שאינה מגיעה לכדי הרף המקסימאלי שהציב המחוקק. בענייננו משתלבים למרבה האסון שלושת השיקולים, ומכאן ההצדקה להחמרה עם המערער בהשוואה לתקדימים השונים אליהם הפנה בא כוחו. בעשותנו כן שמים אנו לנגד עינינו את דברי השופט מישאל חשין בע"פ 11786/04 טריף נ' מדינת ישראל (ניתן ב- 5.9.2005):

"עונשים מירביים שנקבעו בחוק למי שהורשעו בעבירות תעבורה אלו ואחרות לא לתפארת המליצה נוצרו, וראוי שבת-המשפט יתנו דעתם אליהם."

ואכן, אם בענייניו של נהג משאית מקצועי בעל עבר תעבורתי מכביד, האשם ברשלנות קטלנית שגרמה לתאונת דרכים רבת נפגעים, לא נראה בעונש הקבוע בחוק את נקודת המוצא לגזירת הדין, מתי ראוי יהיה עשות כן?

12. טענת חוסר התחשבות בנסיבותיו האישיות של המערער

למערער נסיבות אישיות המצדיקות, לכל הדעות, התחשבות מסוימת בעת גזירת עונשו. נסיבות אלה כוללות את שלילת מטה פרנסתו ופרנסת משפחתו, בעקבות שלילת רשיון הנהיגה במשאית. כמובהר לעיל, מדובר בנהג משאית מקצועי, אשר שלילת רשיון הנהיגה שלו (שלאור גילו היא למעשה תמידית), משמעה שגם לאחר שיתחרר מהמאסר לא יוכל לחזור לעסוק במקצועו מזה שלושים שנה. אם מוסיפים לכך את העובדה שהמערער הוא אב למשפחה ברוכת ילדים, המונה תשעה ילדים, וביניהם בן נכה, אשר הטיפול בו מצריך השקעה מיוחדת מצד המערער ובני משפחתו, מתקבלת מציאות קשה אשר אין להתעלם ממנה. יחד עם זאת, מידת ההתחשבות שבאפשרותנו לגלות בשל הקשיים שההרשעה והעונש יגרמו למערער ולבני משפחתו היא מוגבלת, ואינה יכולה לחרוג מעבר להפחתה

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

מסוימת בעונש המאסר. אכן, אנו מחויבים במידת הרחמים, אולם גם בעשיית הדין. רשלנותו של המערער גדעה את מסלול חייה של משפחה אחרת – למרבה הצער אין מנוס מכך שהמחיר שיידרש לשלם בשל כך יפגע גם במסלול חייהם של בני משפחתו.

13. בטרם אביע עמדתי ביחס לעונש הראוי למערער, אבקש להצביע על כך שהמערער לא נטל אחריות לתאונה עד לשלב מאוחר של הדיון המשפטי. המערער כפר תחילה באשמה, ורק לאחר שמיעת פרשת התביעה וההגנה, החליט לחזור בו מן הכפירה ולהודות באשמה. בית משפט קמא מצא לנכון להדגיש עניין זה, ולציין כי אם היה בכוונת המערער להודות באשמה ורק להוכיח כי הייתה רשלנות תורמת, לא כך היה צריך לנהוג. גם אני סבור שהתנהלות זו עומדת לרועץ לו בבקשה להקל בעונשו. המערער בחר לנהל משפט ארוך ומייגע, ולא חס לא על משפחת הקורבנות ולא על זמן שיפוטי יקר. עובדה זו, כשלעצמה, אינה מצדיקה כמובן החמרה בעונשו, אולם שוללת היא ממנו את הזכות להתחשבות מיוחדת, מעבר לזו המתייחסת לנסיבותיו האישיות ולשיקול שעניינו האטת הנהג הנפגע כאמור בסעיף 10 לעיל. אכן, כפי שציין כב' השופט זאב המר בעניין קלגסבלד :

"... הודיה היא הצעד הראשון המתבקש כאשר אדם טוען לקבלת אחריות. לא הרי מי שמודה בתחילת ההליך, כהרי זה המנסה להרחיק מעצמו אחריות, מנהל הוכחות ומעלה כל טיעון אפשרי כדי לא לשאת באחריות, ומורשע בסופו של הליך מייגע ולעתים ממושך. המערער לא ניסה לדחות את הקץ, ואף התייצב למאסר וויתר על האפשרות לבקש עיכוב ביצוע. הוא הודה ותרים לניהול מהיר ויעיל של משפטו. על בתי המשפט לעודד התנהלות כזאת של נאשמים, ובסופו של יום, עליה לקבל ביטוי גם בתוצאה העונשית".

הכרעה

14. בבואנו להחליט באיזו מידה להתערב בפסק דינו של בית משפט קמא, סברתי, מהטעמים שהובהרו לעיל, כי יש לקבוע כנקודת המוצא לעונש את העונש המקסימאלי הקבוע בחוק, קרי 3 שנות מאסר, ולהפחית ממנו קמעה בשל הנסיבות המקלות בהן ראוי להתחשב: קרי, נסיבותיו האישיות של הנאשם (ראו סעיף 12 לעיל), ונסיבות התרחשות התאונה (ראו סעיף 10 לעיל). צירוף שני אלה מצדיק להערכתי הפחתה של ששה חודשים מהעונש המקסימאלי שקבע המחוקק. לאור זאת, אם תשמע דעתי, יעמוד עונש המאסר בפעול שיגזר על המערער על 30 חודשים, מהם ינוכו ימי מעצרו של הנאשם. עונש המאסר על תנאי יוותר על כנו.

בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 09-07-4766 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

15. לאור ההתערבות המשמעותית בעונש המאסר בפועל, אינני סבור כי יש מקום להתערב ביתר רכיבי העונש שהוטלו על הנאשם. עונש הפסילה הוא אומנם חמור, אך לאור עברו התעבורתי של המערער, ובשים לב לתקדימים (ראו, למשל, ע"פ 8382/03 **חילף נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(2) 139, שבו אושרה פסילת רשיון ל- 20 שנה), אינני סבור שהוא מחמיר במידה המצדיקה את התערבותנו. כמו כן אין מקום להתערבות ביתר רכיבי הענישה שאותם גזר בית המשפט קמא, ואשר לגביהם לא הוגש ערעור.

16. אסיים בדברי כב' השופט סלים ג'ובראן בע"פ 6544/07 **גראמנת נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 12.11.07):

"... כלל נקוט בידינו כי בבוא בית המשפט להטיל עונש על נאשם, בייחוד כאשר מחליט הוא על העלאת רף הענישה מתוך רצון להגביר הרתעה, עליו להתחשב גם בעיקרון אחדות הענישה. אמנם עיקרון זה אינו חזות הכל ולעיתים הוא עשוי אף להתכופף לנוכח שיקולים שונים כגון צורך השעה להגביר מאבק משפטי כנגד עבירות שונות (ע"פ 9792/06 **חמוד נ' פלוני** (טרם פורסם) (1.4.2007)). עוד ייתכן ולעיתים מציאות קיצונית, ומציאות הקטל בכבישים יכולה בהחלט להיחשב ככזו, עשויה להצדיק סטייה חדה ממדיניות הענישה הנוהגת, כל מקרה לגופו ולנסיבותיו. במקרה דנא דעתי היא כי גם אם נכון לנקוט ברף העליון של הענישה כחלק ממדיניות החמרה, הרי שרף זה צריך לקחת בחשבון לא רק את הרף שהציב המחוקק כי אם את הרף המקובל בפסיקת בתי המשפט בעבירות מסוג זה".

המקרה שלפנינו הוא דוגמא מובהקת להתנגשות עליה מצביע כב' השופט ג'ובראן בין אינטרס הציבור בהחמרת רף הענישה המוטל על עברייני תעבורה קשים, מזה, לבין זכותו של היחיד לשמירת העקרונות של אחדות הענישה, מזה. השופטת קמא סברה שאינטרס ההרתעה גובר במקרה זה על אינטרס האחדות, והחמירה בעונשה בצורה העולה באופן משמעותי מאוד על רמת הענישה שנהגה עד כה. שינוי קיצוני אחד מסוג זה במדיניות הענישה הנעשה בעניינו של נאשם בודד איננו ראוי. אכן, ההחמרה ברף הענישה, ככל שתהיה מוצדקת, צריכה להיעשות באופן הדרגתי, ותוך התחשבות ברמת הענישה שנהגה עד כה. הדרך אותה אני מציע לחברי ולחברתי היא העלאה מתונה וסבירה של רף הענישה בגין נהיגה רשלנית, תוך הבהרת השיקולים המנחים אותנו בקביעת מיקומו היחסי של המקרה בו עסקינן במסגרת תווך הענישה שתחם לנו המחוקק. בדרך זו יימצא, לשיטתי, האיזון הראוי בין הרתעת הרבים לבין ענישת היחיד - בין אינטרס הכללל בבטיחות הדרכים לבין אינטרס הפרט שיעשה עימו צדק.

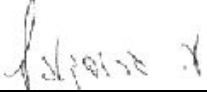
בית המשפט המחוזי מרכז

09 דצמבר 2009

עפ"ג 4766-07-09 יגמור(אסיר) נ' מדינת ישראל

סיכומו של דבר

17. אני מציע לחבריי לקבל את הערעור במובן זה שעונש המאסר שהושת על המערער יופחת ל- 30 חודשי מאסר בפועל. יתר רכיבי העונש שגזר בית המשפט קמא על המערער (עונש המאסר על תנאי, הקנס ופסילת הרשיון) יותרו על כנם.

פרופ' עوفر גרוסקופף,
שופט

השופט ד"ר מנחם פינקלשטיין – אב"ד

אני מסכים לפסק דינו הממצה של חברי הנכבד.

ד"ר מנחם פינקלשטיין,
שופט

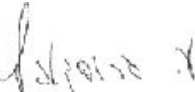
השופטת ורדה פלאוט

אני מסכימה.

ורדה פלאוט,
שופטת

ניתן היום, כ"ב כסלו תש"ע, 09 דצמבר 2009, בנוכחות הצדדים.

ורדה פלאוט,
שופטת

פרופ' עوفر גרוסקופף,
שופט

ד"ר מנחם פינקלשטיין,
שופט - אב"ד